

2. Hafta

Latince de artikel yoktur. Latince cümlelerdeki sözcükler, çekimli olanlar ve çekimsiz olanlar olarak iki grupta ele alınır.

Latince sözcüklerden: isimler, sıfatlar, zamirler ve fiiller cümle içinde çekimli olarak kullanılırlar.

Diğer taraftan; zarflar, ön takılar olarak *praepositio*'lar, bağlaçlar ve ünlem ifadeleri de cümle bütünlükleri içinde kullanılırlar.

***NOMEN* (isim)**

Latince isimler, cinlerine (*genus*), sayılarına (*numerus*) ve cümle içindeki durumlarına (*casus*) göre ele alınırlar.

Genus:

Latince her isim; *masculinum* (eril), *femininum* (dişi) ve *neutrum* (cinssiz) olmak üzere 3 ayrı gruptan birine mensuptur.

Numerus:

Cümle içindeki kullanımlarda Latince isimler tekil (*singularis*) ya da çoğul (*pluralis*) bulunur ve buna göre çekim alırlar.

Casus:

Türkçede olduğu gibi Latince isimler de cümle içinde üstendikleri göreve göre değerlendirilirler.

1- *Nominativus*: Türkçedeki "özne" durumunun karşılığıdır. Yükleme sorulan "kim" ve "ne" sorularına yanıt olarak değer bulurlar.

2- *Genitivus*: Kelimenin iyelik halidir. Yükleme sorulan "kimin" ve "neyin" sorularının karşılığını verirler.

3- *Dativus*: İsmi -e hali olarak değerlendirilir. Yükleme sorulan "neye", "kime", "ne için", "kim için" sorularının karşılığı olarak kullanılır.

4- *Accusativus*: Cümle içinde nesne görevindeki kelimedir. Belirtili ya da belirtisiz nesne olan kelime *accusativus* çekiminde kullanılır. Dolayısıyla yükleme sorulan "kimi", "neyi" ya da belirtisiz nesne olarak "kim" ve "ne" sorularının karşılığını verir.

5- *Ablativus*: Yükleme sorulan "ne ile" sorusunun karşılığını verir.

Örneğin:

Eskiden halklar oklarla savaşlılardı cümlesindeki fiile soru sorarak cümlenin öğeleri ortaya çıkarılırken "ne ile" savaşlılardı sorusunun karşılığı olan "oklarla" kelimesi, Latince cümle içinde ablativus casus'unda ve çoğul çekimde kullanılır.

6- *Vocativus*: Hitap hali. Örneğin, hitabet içeren cümlelerde hitap edilen kişi ya da topluluk, tekil ya da çoğul kullanımda vocativ çekimine girer.

Bu noktada, *accusativus* ve *ablativus* kullanımları farklı bir açıdan da ele alınmaktadır. *Accusativus* ve *ablativus casus*'ları farklı *praepositio*'lar ile birleşerek yeni tümleçler oluştururlar.

Örneğin:

Accusativus casus'u "in" *praepositio*'su ile kullanımında "nereye" sorusunun cevabı olarak kullanılırlar.

Nereye gidiyorsun? Ormana. Bu soruya verilen yanıt, Latince "in silvam" olarak karşılık bulur. Yani, in *praepositio*'nun ardından *accusativus* tekil olarak kullanılan silva kelimesi, "ormana" olarak çevrilir.

Yine accusativus casus'u "per" praepositio'sunun ardından kullanıldığında kelimeye "boylu boyunca, kat ederek" anlamını yükler.

Örneğin, yol kelimesine "yol boyunca yürüdük" cümlesindeki ifade yüklenmek istendiğinde "per" praepositio'sunun ardından gelen isim accusativus casus'ta kullanılır.

Ablativus casus'un farklı praepositio'larla ortaya çıkan yeni anlamları da pek çok şekilde örneklendirilebilir.

Bunlardan en sık karşılaşılan kullanım, ablativus'un "in" praepositio'su ile kullanımıdır.

Örneğin, ev kelimesine "evde oturuyorum" kullanımındaki anlam yüklenmek istendiğinde öncelikle "in" praepositio'u yazılır, ardından ev kelimesi, ablativus casus'ta çekime sokularak kullanılır.